

Terminsbetyg i årskurs 6, våren 2014

I denna promemoria redovisas terminsbetygen vårterminen 2014 för elever i årskurs 6.¹ Det är andra gången som terminsbetyg i årskurs 6 samlas in och publiceras.

Syftet med terminsbetyg i årskurs 6 är i huvudsak att ge ökad tydlighet i informationen om elevernas kunskapsutveckling till elever, vårdnadshavare och beslutsfattare.² Betygssättningen ska bygga på en bedömning av de kunskaper eleven inhämtat till och med den aktuella terminen och kunskaperna ska ställas i relation till kunskapskraven i årskurs 6.³

Om en elev riskerar att inte uppnå det lägsta godkända betyget E, är skolan skyldig att utreda om eleven är i behov av särskilt stöd.⁴ Betygen kan därmed vara till hjälp för att synliggöra resultaten i ett så pass tidigt skede att verkningsfulla åtgärder blir möjliga genom tidiga insatser.⁵ Därmed syftar terminsbetyg i årskurs 6 också till att bidra till en mer effektiv och rättssäker användning av stödåtgärder i skolan.

Ämnen i årskurs 6

Majoriteten av ämnena i grundskolan är obligatoriska och läses av samtliga elever. Modersmål, teckenspråk och svenska som andraspråk läses endast av elever som valt eller är berättigade att läsa dessa ämnen. Modernt språk kan eleverna läsa i årskurs 6, men de betygssätts i ämnet först höstterminen i årskurs 7.

Samtliga ämnen behöver inte läsas i varje årskurs. Det är främst huvudmannen som ansvarar för hur undervisningstiden organiseras.⁶ Huvudmannens rätt att organisera sin verksamhet innebär att det inte är säkert att eleverna undervisas i alla ämnen i alla årskurser. Det kan därmed finnas obligatoriska ämnen som eleverna inte fått undervisning i under årskurs 6. Har en elev inte undervisats i ett ämne ska heller inget betyg sättas i ämnet.⁷

I de naturorienterande ämnena, kemi, fysik och biologi, och de samhällsorienterande ämnena, geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap har rektorn rätt att besluta om ett sammanfattande betyg, även kallat blockbetyg, ska sät-

---

¹ I redovisade resultat ingår inte internationella skolor, då enbart betyg satta enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet presenteras. Totalt rapporterades 241 elever i internationella skolor in i samband med insamlingen av terminsbetyg.

² Prop. 2008/09:66 En ny betygsskala, s. 7.

³ 10 kap. 19 § skollagen (2010:800)

⁴ 3 kap. 8 § skollagen (2010:800)

⁵ Ds 2010:15, s. 24.

⁶ I 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) samt Bilaga 1 i skollagen (2010:800) regleras minsta antalet undervisningstimmar eleven ska ha fått i respektive ämne då eleven avslutar årskurs 9. Någon övrig reglering för hur undervisningstiden ska organiseras finns ej.

⁷ 3 kap. 16 §, skollagen (2010:800); 6 kap. 12 §, skolförordningen (2011:185).

PM

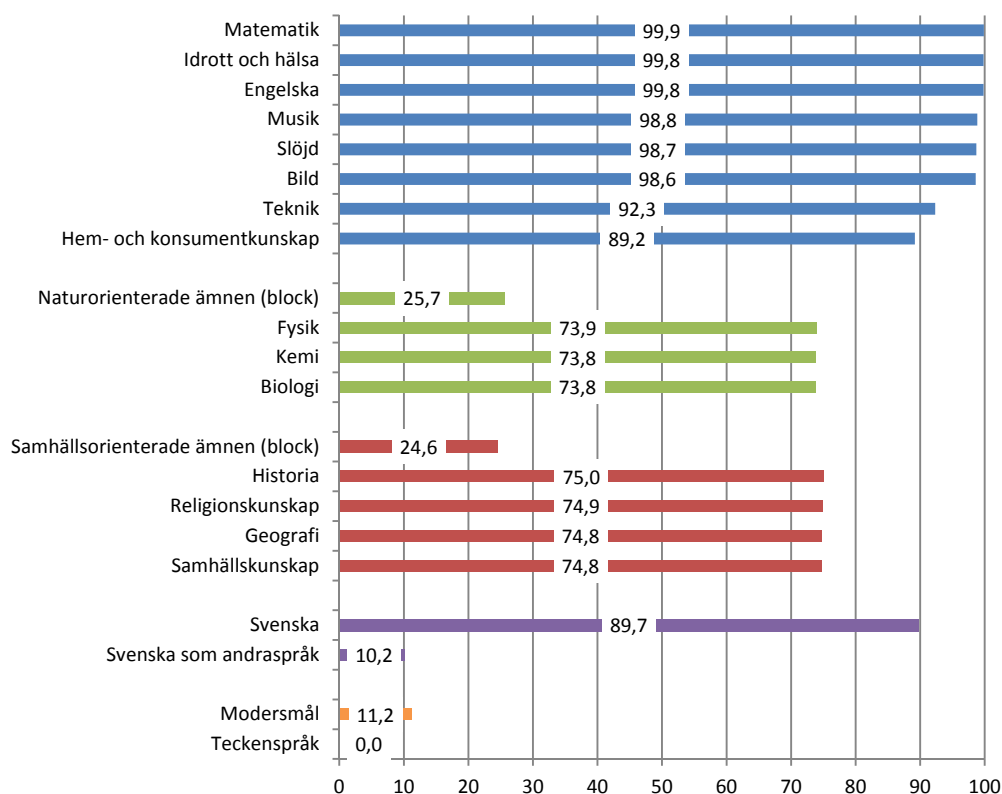
2 (11)

Dnr: 2014:00052

tas. Det innebär att undervisningen i huvudsak ska ha varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6. Eleverna i årskurs 6 kan därmed antingen ha fått ett blockbetyg *eller* betyg i respektive natur- och samhällsorienterande ämne.⁸ Om eleverna får blockbetyg i natur- eller samhällsorienterande ämnen räknas detta i statistiken som ett ämne eller betyg.

Antalet ämnen eleverna läser och betygsätts i kan alltså variera, både på grund av att natur- och samhällsorienterande ämnen kan läsas som block eller enskilda ämnen, och på grund av att vissa ämnen inte alls varit schemalagda under årskurs 6. Diagram 1 nedan visar andelen elever som uppges ha läst eller ska ha läst respektive ämne under årskurs 6.

Diagram 1. Andel elever som läst eller ska ha läst respektive ämne under årskurs 6, läsåret 2013/14.

Som diagrammet visar har omkring en fjärdedel av eleverna undervisats i natur- och samhällsorienterande ämnen som block. Så gott som alla elever har undervisats i de obligatoriska ämnena i årskurs 6. Hem- och konsumentkunskap och teknik urskiljer sig dock något då omkring 10 procent av eleverna enligt uppgift inte har undervisats i dessa ämnen under årskurs 6. Detta kan troligtvis förklaras genom att

⁸ 10 kap. 15 §, 12 kap. 15 §, 13 kap. 16 § skollagen (2010:800).

huvudmän och skolor valt att förlägga undervisningen i dessa ämnen i årskurserna 4 och/eller 5, för att sedan återupptas i de högre årskurserna.

Att huvudmän och skolor väljer att förlägga undervisningen på olika sätt innebär att antalet ämnen eleverna har fått undervisning i, kan i praktiken variera mellan olika län, kommuner, skolenheter, klasser, grupper och elever. Det vanligaste var dock att eleverna läst antingen 11 ämnen (om de läst natur- och samhällsorienterande ämnen som block) eller 16 ämnen (om de inte läst natur- och samhällsorienterande ämnen som block).

Resultat från elevernas terminsbetyg

Våren 2014 samlades terminsbetygen in för 98 158 elever. Närmare 17 procent av eleverna gick i en fristående skola. Elevernas kunskaper bedöms utifrån betygsskalan A-F, där A-E står för godkänt betyg och F står för ej godkänt betyg. Har betyg inte kunnat sättas på grund av att eleven varit frånvarande markeras detta med ett streck (-) i betygskatalogen.

Endast den genomsnittliga betygspoängen är jämförbar med 2013 års resultat. Det beror på att det i förra årets insamling fanns brister som gjorde att det inte gick att särskilja elever med streck (-), från elever som av andra orsaker inte fått betyg i något ämne. Elever med streck var därför inte inkluderade i statistikredovisningen för våren 2013, men ingår i statistikredovisningen för våren 2014. Samtliga andelsberäkningar är därmed inte jämförbara mellan 2013 och 2014 års resultat.

Andel som uppnådde kunskapskraven

Drygt 79 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i alla ämnen de läst, det vill säga fick lägst betyg E.⁹ Omkring 8 procent hade inte uppnått kunskapskraven i ett ämne, 12 procent hade inte uppnått kunskapskraven i två eller flera ämnen och mindre än 1 procent, omkring 550 elever, hade inte uppnått kunskapskraven i något ämne.

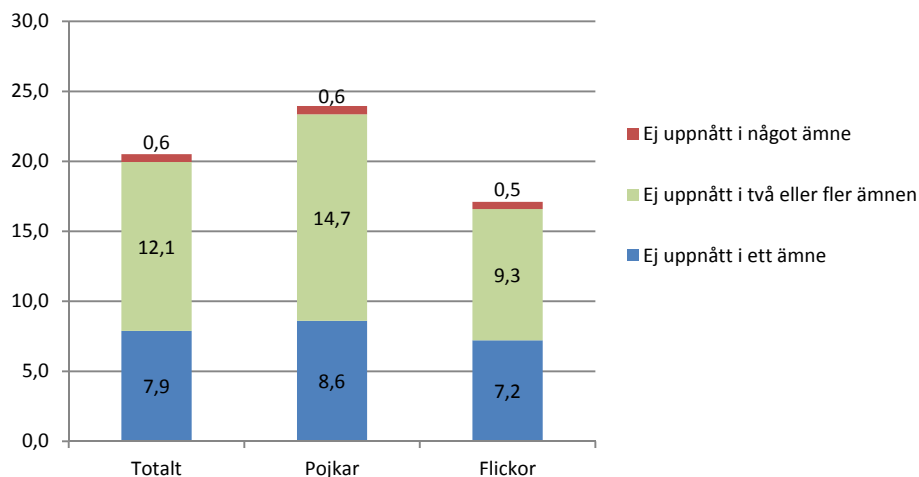
---

⁹ Med alla ämnen avses samtliga ämnen som respektive elev enligt inrapporterad uppgift ska ha läst. Även ämnen där eleven haft anpassad studiegång är inkluderade.

PM

4 (11)
Dnr: 2014:00052

Diagram 2. Andel (%) elever som inte uppnått kunskapskraven i ett, två eller flera eller i något ämne, våren 2014.¹⁰

Som diagram 2 visar var det vanligare bland pojkarna att inte nå upp till kunskapskraven än bland flickorna. Av samtliga pojkar var det närmare 15 procent som inte uppnådde kunskapskraven i två eller fler ämnen.

Eleverna i kommunala skolor hade svårare att nå upp till kunskapskraven än eleverna i fristående skolor. I kommunala skolor nådde närmare 13 procent inte upp till kunskapskraven i två eller fler ämnen, medan motsvarande i fristående skolor var närmare 9 procent. I fristående skolor uppnådde närmare 84 procent av eleverna kunskapskraven i alla ämnen. Motsvarande i kommunala skolor var närmare 79 procent.

Andelen elever som uppnår kunskapskraven varierar mellan olika ämnen. I tabell 1 visas andelen elever som uppnått kunskapskraven i respektive ämne. Resultaten visas totalt samt uppdelat på flickor och pojkar

¹⁰ Andelarna beräknas utifrån antalet ämnen respektive elev har eller ska ha läst.

Tabell 1. Andel elever som uppnått kunskapskraven (A-E) i respektive ämne, våren 2014.

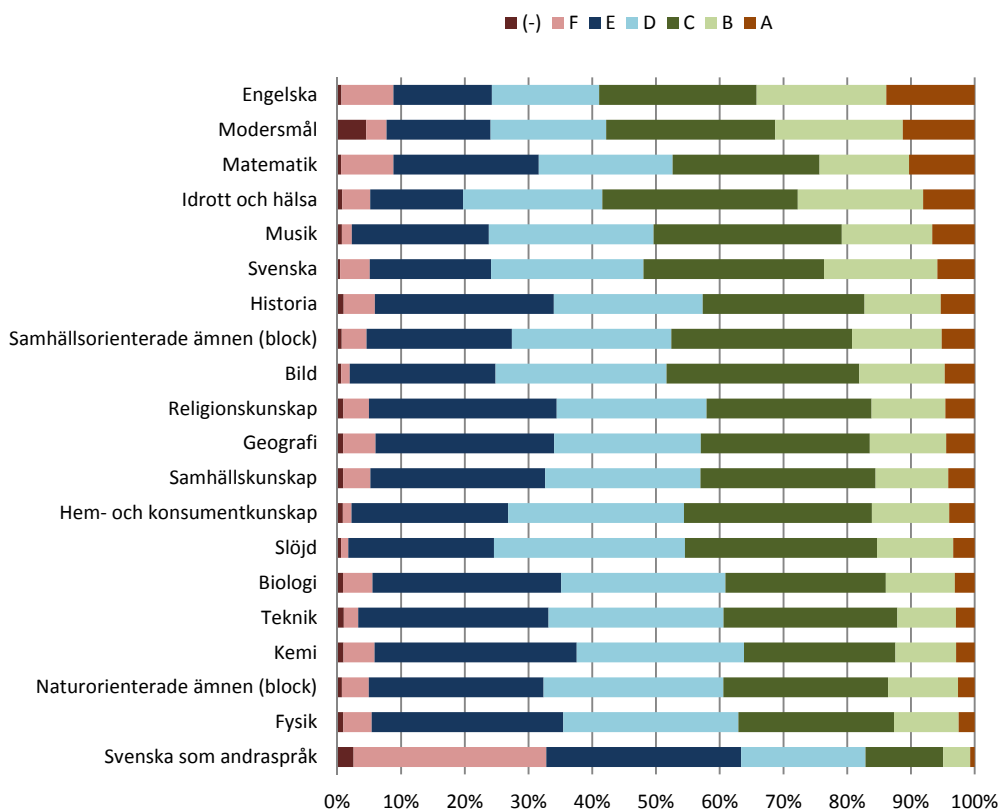
Ämne	Antal elever	Uppnått kunskapskraven (A-E)		
		Totalt %	Flickor %	Pojkar %
Slöjd	95 935	98,3	98,8	97,7
Bild	95 775	98,1	98,8	97,3
Hem- och konsumentkunskap	86 520	97,8	98,4	97,2
Musik	95 902	97,7	98,5	97,0
Teknik	89 323	96,7	97,4	96,1
Samhällsorienterande ämnen (block)	23 812	95,4	96,7	94,2
Naturorienterande ämnen (block)	24 875	95,1	96,3	93,9
Religionskunskap	72 446	95,0	96,4	93,8
Svenska	87 554	94,9	97,4	92,5
Idrott och hälsa	97 034	94,8	94,8	94,9
Samhällskunskap	72 292	94,8	96,1	93,6
Fysik	71 406	94,6	95,7	93,6
Biologi	71 343	94,5	95,9	93,1
Kemi	71 304	94,2	95,4	92,9
Historia	72 541	94,1	95,3	93,0
Geografi	72 305	94,0	95,1	93,0
Modersmål	10 902	92,3	93,3	91,2
Engelska	96 903	91,2	92,3	90,1
Matematik	97 142	91,2	92,2	90,2
Svenska som andraspråk	9 728	67,2	72,1	62,8

Ämnet teckenspråk redovisas ej pga. få elever. I de naturorienterande och de samhällsorienterande ämnena får betyg sättas antingen som ett blockbetyg eller i respektive ämne inom de olika blocken (dvs. i biologi, fysik och kemi, respektive i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap).

Det ämne där störst andel elever uppnådde kunskapskraven var slöjd, följt av bild, hem- och konsumentkunskap och musik. Svårast att uppnå kunskapskraven hade eleverna i svenska som andraspråk, följt av matematik och engelska. Flickorna uppnådde kunskapskraven i högre grad än pojkarna. Endast i ett ämne, idrott och hälsa, var andelen som nådde upp till kunskapskraven något större bland pojkarna än bland flickorna, men skillnaden var marginell (0,1 procentenheter).

Elevernas ämnesbetyg

Nedan presenteras resultaten utifrån betygsstegen A-F samt streck. A är högsta godkända betyg och E lägsta godkända betyg. Betyget F står för ej godkänt betyg, medan streck (-) angivits då betyg inte kunnat sättas på grund av att eleven varit frånvarande från undervisningen. Diagram 3 nedan visar fördelningen av elevernas betyg i respektive ämne.

Diagram 3. Betygsfördelning (%) i grundskolans ämnen våren 2014.¹¹

Generellt var det vanligast att eleverna uppnådde betyget C. Diagrammet visar att andelen elever med det högsta betyget A var störst i ämnena engelska, modersmål och matematik. Svårast att uppnå de högsta betygen hade eleverna i svenska som andraspråk, följt av de naturorienterade ämnena (såväl i block som enskilda ämnen) tillsammans med teknik. Ämnet modersmål samt svenska som andraspråk utmärker sig genom att ha en stor andel elever med streck, jämfört med övriga ämnen.

Resultatet av betygsfördelningen inom respektive ämne avspeglas i den genomsnittliga betygspoängen. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas för elever som fått betyg A-F i respektive ämne. Den högsta möjliga betygspoängen är 20 poäng och det lägsta är 0 poäng. En hög genomsnittlig betygspoäng innebär att en stor andel elever har uppnått höga betyg, jämfört med en låg genomsnittlig betygspoäng.¹² Tabell 2 nedan visar den genomsnittliga betygspoängen i respektive ämne totalt, samt uppdelat på flickor och pojkar.

¹¹ Ämnet teckenspråk redovisas ej pga. få elever. Då alla elever inte behöver ha läst alla ämnen i årskurs 6 baseras andelarna på olika stort antal elever.

¹² Betygssteget F ger 0 poäng, E ger 10 poäng, D ger 12,5, C ger 15, B ger 17,5 och A ger 20 poäng.

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng per ämne, våren 2014.

Ämne	Antal elever	Genomsnittligt betygspoäng		
		totalt	Flickor	Pojkar
Modersmål	10 407	14,3	14,7	13,8
Idrott och hälsa	96 296	14,0	14,0	13,9
Engelska	96 285	13,8	14,1	13,5
Musik	95 220	13,7	14,6	12,9
Bild	95 179	13,5	14,8	12,4
Svenska	87 175	13,5	14,7	12,3
Slöjd	95 369	13,4	14,3	12,5
Hem- och konsumentkunskap	85 760	13,4	14,3	12,4
Samhällsorienterade ämnen (block)	23 646	13,3	14,0	12,6
Matematik	96 575	13,0	13,2	12,7
Samhällskunskap	71 628	12,9	13,5	12,2
Religionskunskap	71 754	12,8	13,6	12,1
Teknik	88 414	12,8	13,3	12,4
Historia	71 824	12,8	13,4	12,3
Geografi	71 634	12,8	13,3	12,3
Naturorienterade ämnen (block)	24 695	12,7	13,2	12,1
Biologi	70 701	12,6	13,3	12,0
Fysik	70 731	12,5	12,9	12,1
Kemi	70 606	12,4	12,9	11,9
Svenska som andraspråk	9 480	8,4	9,3	7,6

Ämnet teckenspråk redovisas ej pga. få elever. I de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena får betyg sättas antingen som ett blockbetyg eller i respektive ämne inom de olika blocken (dvs. i biologi, fysik och kemi, respektive i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap).

Betygspoängen visar att eleverna i genomsnitt hade högst betyg i modersmål, följt av idrott och hälsa och engelska.¹³ Flickorna hade högst betyg i bild följt av svenska och modersmål, medan pojkarna hade högst betyg i idrott och hälsa, följt av modersmål och engelska. Störst skillnad mellan pojkarnas och flickornas genomsnittliga betyg var det i svenska och bild, följt av hem- och konsumentkunskap.¹⁴ Minst skillnad var det i idrott och hälsa, följt av matematik och engelska.

Den genomsnittliga betygspoängen var högre i fristående skolor än i kommunala skolor, i samtliga ämnen. Skillnaden var störst i svenska som andraspråk följt av engelska och kemi. Minst skillnad var det i naturorienterade ämnen som block, följt av svenska.

¹³ Som diagram 3 visar var det en relativt hög andel (4,5 procent) som hade ett streck i ämnet modersmål. Dessa elever ingår inte i beräkningarna av den genomsnittliga betygspoängen.

¹⁴ Endast drygt 40 elever har läst ämnet teckenspråk i årskurs 6.

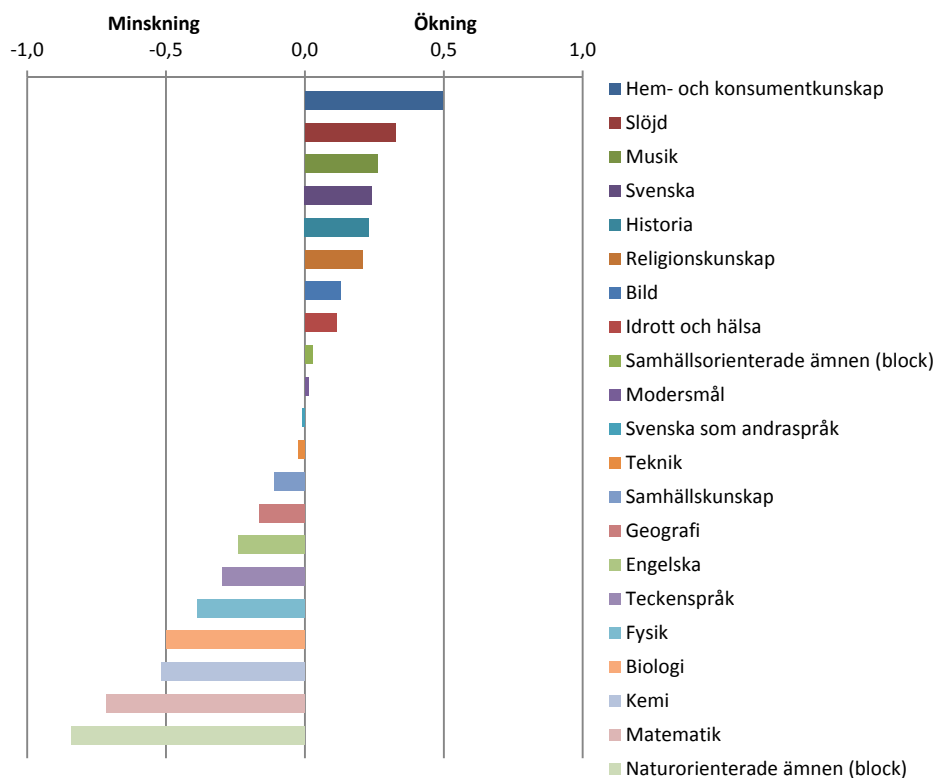
PM

8 (11)

Dnr: 2014:00052

Diagram 4 nedan visar den förändring som skett i den genomsnittliga betygspoängen från våren 2013 till våren 2014. Ämnena presenteras från största genomsnittliga ökning till största genomsnittliga minskning.

Diagram 4. Förändring i den genomsnittliga betygspoängen från våren 2013 till våren 2014.

Det ämne som står för den största ökningen av elevernas genomsnittliga betyg var hem- och konsumentkunskap. Våren 2013 var den genomsnittliga betygspoängen i ämnet 12,9 och 2014 var den 13,4, vilket ger en ökning med 0,5 betygspoäng. Naturorienterade ämnen lästa som block var det ämne där den genomsnittliga betygspoängen minskat mest, tätt följt av matematik. Blockbetyget för de naturorienterade ämnena sänktes med 0,8 poäng, från 13,5 poäng till 12,7. I matematik sänktes snittet med 0,7 poäng, från 13,7 till 13,0.

Den genomsnittliga betygspoängen speglar spridningen av elevernas betyg, från A-F. Sett till respektive betygssteg handlar minskningen i matematik främst om att andelen med de två högsta betygen A och B har minskat, medan det i naturorienterade ämnen som block snarare handlar om en minskad andel elever med betyg B och C, samt en kraftigt ökad andel med betyget E. I de två ämnena som står för den högsta genomsnittliga ökningen, hem- och konsumentkunskap och slöjd,

handlar ökningen främst om att andelen elever med betyget E har minskat, snarare än en kraftig ökning i något av de högre betygen.¹⁵

Resultaten i relation till elevsammansättningen

I statistiken går det att se generella skillnader i betygsresultat mellan olika elevgrupper. Föräldrarnas högsta utbildningsnivå är exempel på en faktor som visar generella skillnader i elevernas resultat.¹⁶ Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har generellt bättre resultat än elever vars föräldrar har gymnasial eller lägre utbildning. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning utgjorde drygt hälften av eleverna i årskurs 6 våren 2014. En mindre andel av eleverna i hade föräldrar med förgymnasial utbildning, motsvarande grundskola. Dessa elever har generellt svårast att uppnå kunskapskraven. Elever med högst förgymnasialt utbildade föräldrar utgjorde cirka 5 procent av eleverna, vilket motsvarar omkring 5 000 elever. Av dessa 5 000 elever med förgymnasialt utbildade föräldrar uppnådde lite drygt 40 procent kunskapskraven i alla ämnen och närmare 3 procent uppnådde inte kunskapskraven i något ämne alls. Bland elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar var motsvarande 90 procent som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen och mindre än 1 procent som inte uppnådde kunskapskraven i något ämne

Huruvida eleverna är födda i Sverige eller inte är en annan faktor som visar generella skillnader i elevernas resultat. Där finns också en tydlig koppling till när elever födda utomlands har invandrat till Sverige. Elever som invandrat före ordinarie skolstart har generellt lättare att uppnå kunskapskraven än elever som invandrat efter ordinarie skolstart. Lite drygt 10 procent av eleverna var födda utomlands. Av dessa hade lite mer än hälften invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart. Bland de elever i årskurs 6 våren 2014 som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart uppnådde drygt 35 procent kunskapskraven i alla ämnen och närmare 5 procent uppnådde inte kunskapskraven i något ämne. Bland de elever som invandrat till Sverige före ordinarie skolstart dvs. före år 2008, uppnådde över 70 procent kunskapskraven i alla ämnen medan mindre än 1 procent uppnådde inte kunskapskraven i något ämne.

Elever som invandrat till Sverige de senaste fyra åren, är födda utomlands och har föräldrar födda utomlands, benämns i statistiken som nyinvandrade elever. Dessa elever utgjorde drygt 3 procent av eleverna i årskurs 6. Bland de nyinvandrade eleverna var det drygt 22 procent som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen och närmare 8 procent hade inte uppnått kunskapskraven i något ämne.

Elevsammansättningen skiljer sig generellt mellan kommunala och fristående skolor. Andel elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar var högre i fristående skolor (67 procent) än i kommunala skolor (52 procent). I fristående skolor var det

---

¹⁵ Beräkningarna av skillnader mellan betygsstegen mellan 2013 och 2014 utgår ifrån andelen med respektive betyg av de eleverna med betyg A-F i respektive ämne.

¹⁶ För drygt 2000 elever saknades uppgift om föräldrarnas utbildningsbakgrund.

också vanligare att elever födda utomlands hade invandrat till Sverige före ordinarie skolstart medan det i kommunala skolor var vanligare att elever födda utomlands invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund och invandringsbakgrund är två sätt att gruppera eleverna för att presentera resultaten. Eftersom de båda indelningarna utgår från samma elever överlappar de varandra. Det finns generella skillnader i föräldrarnas utbildningsbakgrund beroende på om elevernas föräldrar är födda i Sverige eller utomlands likväl som ursprung skiljer sig åt mellan olika grupper av föräldrars utbildningsbakgrund. Bland elever födda i Sverige är föräldrarnas utbildningsbakgrund generellt högre än bland elever födda utomlands. Statistiken visar också att utbildningsbakgrunden bland föräldrarna till elever som invandrat före ordinarie skolstart generellt är högre än bland de som invandrat efter ordinarie skolstart. Bland de cirka 5 000 elever som hade föräldrar med förgymnasial utbildning var t.ex. omkring hälften av eleverna födda utomlands, medan 90 procent av eleverna med eftergymnasialt utbildade föräldrar var födda i Sverige. Det går också att vända på det och se att andelen elever med förgymnasialt utbildade föräldrar utgjorde drygt 30 procent bland elever som invandrat efter ordinarie skolstart, medan motsvarande andel bland elever födda i Sverige var 3 procent.

Elever som inte når kunskapskraven – Upptäckt och insatser

Olika skolor har olika sammansättning av elever och därmed olika typer av utmaningar.¹⁷ Förklarande faktorer av skolors resultat kan t.ex. handla om skillnader i skolornas sätt att organisera och bedriva sin verksamhet, skillnader i arbetssätt och i lärarinsatser. Studier visar även att föräldrarnas stöd, intresse och förväntningar spelar stor roll.¹⁸

Resultaten visar att det finns grupper av elever som har särskilda svårigheter att uppnå kunskapskraven. Om en elev riskerar att inte uppnå det lägsta godkända betyget E, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn som skyndsamt ska utreda om eleven är i behov av särskilt stöd.¹⁹

Av de drygt 20 000 elever som inte uppnådde kunskapskraven i ett eller flera ämnen våren 2014 hade närmare 7 procent anpassad studiegång i något ämne.²⁰ Av de drygt 250 elever som inte uppnådde kunskapskraven i något ämne hade närmare hälften av eleverna anpassad studiegång i något ämne. Betygen i årskurs 6 kan fun-

---

¹⁷ För vidare läsning om faktorer påverkan på elevernas resultat och förutsättningar för att prestera i skolan, se bl.a. PISA in focus, no 33. *What do immigrant students tell us about the quality of education systems?* OECD (2013).

¹⁸ Se t.ex. Skolverket (2012) *Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid*; Skolverket (2009) *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*.

¹⁹ 3 kap. 8 § skollagen (2010:800).

²⁰ Uppgifterna om anpassad studiegång har samlats in i samband med inrapportering av resultaten.

gera som ett stöd för att synliggöra var skolan kan behöva sätta in särskilda stödåtgärder för att alla elever ska uppnå kunskapskraven.²¹

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats www.skolverket.se under Statistik & utvärdering/ Statistik i tabeller/ Grundskolan/ Betyg årskurs 6. Där finns statistik om terminsbetygen i årskurs 6, vårterminen 2014.

I Skolverkets databas SIRIS redovisas resultaten på läns-, kommun- och skolenhetsnivå. Uppgifter för jämförelser på läns- och kommunnivå finns även i webbdatabasen Jämförelsetal, men där enbart för kommunala huvudmän. Vill du veta mer om terminsbetyg finns information på Skolverkets webbplats www.skolverket.se/bedomning.

---

²¹ För vidare läsning om särskilt stöd i grundskolan, se Skolverkets beskrivande statistik - <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3336>.